

MARA LUI STOIENEL &)

O umbră verzuie îi mistui luminile ochilor în străfunduri; sângele i se trase din obraji, chipul îi înțepeni asudând, ca și când ar fi fost cioplit într-un lemn crud. Cele întâmplare de curând, în sat, cu Mara lui Stoienel, i se răsuciră, aidoma unui sfredel de gheață, prin ochii minții.

"Vine Mara pe la scăpătatul soarelui, de la câmp, năclăită de sudoare și praf, cu arșița zilei potopită în trup și se oprește direct la Dunăre. Leapădă coșeria și secerile de pe umeri și se aruncă în apă.

Se scaldă ea cât se scaldă și cum face pluta pe spate o fură somnul și adoarme și o ia curentul. Târziu, seara, văzând că nu-i apare muierea de niciunde, Stoienel, temător din fire, iese deșirat, numai piele și os, cu capul ăla al lui ca de chițoran, în uliță, și întreabă pe cine nimereste în cale, dacă n-o zărise careva.

"Nu-i mai ajunge gârla, bă, Stoienele! N-are, bă, omul, un' să mai adape o vită de ea !" - îi răspunde răstit unul care urca la deal cu caii în spume.

Fără să mai piardă vremea, Stoienel aleargă într-un suflet la malul Dunării. Găsește coșeria și secerile neatînse în cătină. Se învârteste într-o parte, se învârteste într-alta. De femeia lui, nici pomeneală.

"Mă, să fie! S-a înecat Mara!" - își zice îngrozit și se face smolă la față. În goana cea mai mare ia o barcă și un felinar și se pune și o caută prin anafoare cu o lumânare aprinsă, înfiptă într-o pâine și cu propoanele cu carmace, din dreptul chirpicăriilor, de la izvoare până dincolo de vadul lui Pipa, unde sunt scoși înecații la suprafață.

Din miezul nopții, neizbutind să descopere nimic, se lasă păgubaș și se întoarce acasă. Sleit și trist, până la ziuă, trage, în curte, sub șopron, scânduri la rindea și bate cu tesla cuie într-un coșciug și ascultă cum se vaită bocitoarele în fel și chip, în pridvor ...

A doua zi, în zori, când s-o pornească oamenii cu joagărele, în baltă, la tăiat la pădure, parcă-i argovenește cineva cu maiul în frunte, de cum își aruncă privirea la vale, sub maluri.

Pe cărarea care ținea albiei spre sat, prin vâlătucii mișcători și albaștri ai negurii, se apropia, întreagă și nevătămată, Mara lui Stoienel.

"Unde-ai fost, fă, Maro?!" - se grăbesc și o întâmpină, simțind cum îi împresoară și-i tulbură, dinspre părul negru, ca mătasea, despletit pe spate și pe umeri și dinspre rochia ei jilavă, o mireasmă de flori de sălcioară, care le amintește numaidecât de îndepărtatul început al primăverii și face să le urce inima cât o nucă în gât.

"H-hi-hi-hi ! Auzi vorbă?! Păi, un' să fiu?! M-oi fi plimbat și eu cu vaporul

ăla cu zbaturi, care iese la renie, pe unde umblă el toată noaptea, să-miu ajungă, mai știți?!" - le zice chicotind enigmatic, Mara, iar oamenii citesc, nevenindu-le să-și creadă ochilor, pe chipu-i surprinzător de întinerit, semnele clare ale frumuseții și fericirii, semne pe care le recunosc cu destulă ușurință în ceața memoriei, ca fiind purtate cândva, pe la optsprezece-douăzeci de ani, și de chipurile lor; încurcați peste măsură, constată că parcă nici glasul nu-i mai seamăn deloc, acum, cu cel știut - sâsâit și îngroșat ca de bărbat -, ci-i este unul subțirel, melodios și plin de prospețime, complet nepotrivit pentru vârsta ei.

"Uite-așa uuie - continuă ea - când te cheamă, dacă ți-e dat să te cheme: Uuuu! Uuuu! Uuuu! Uuuu!, de te taie sudorile și te furnică fierbințeli prin șira spinării, și ți se infundă urechile ca atunci când ți-ar picura ciuineva nisip sau ceară într-insele și nu mai știi de tine, cine ești, unde ești, nu mai auzi pe nimeni și nimic, uiți de toate și de toți, sări în valuri și dai înot, fără șovăire, înaintea lui".

"Fugi de-aci, că nu se poate! Să-ți fie rușine, că ești femeie bătrână și te fandosești ca o fetișcană și îndrugi și verzi și uscate pe deasupra, de îngheață cișmelele. Proști or fi ăia care te-or crede. Să știi de la mine, că așa ceva nu-i adevărat" - i-o retează de colo una mai înfiptă, iar cei de față surprind în spusele ei cum o încearcă un sentiment vag de ciudă, și când întorc capetele, descoperă că aceasta nu-i alta decât Fetina, nevasta lui Petre Costache.

"I-adevărat, i-adevărat. Cum vă văd și mă vedeți, așa-i de adevărat" - li se destăinuie înainte, cu aceeași sclipire jucăușă și curioasă în priviri, nepunând nici un preț pe înțelegerea aleia, Mara, și vocea ei suavă și unduitoare li se lipește întocmai unei muzici de timpane și-i ia definitiv în stăpânirea bucuriei și farmecului său.

"De arătat nu ți s-arată decât de abia când ajunge în dreptul tău. Nici nu-ți vine să crezi că-i un vapor, dacă nu i-ai auzi zbaturile cum vântură apa. Umblă invăluit, pe de-a-ntregul, de o pâclă străluminată, de culoarea sîdefului. Și-atunci, cum vă zic, te răzbește mireasma florilor de sălcioară. Rafalele ei te amețesc și simți că pe dedesubt te surpă vârtoarea și te îneci. Ția îți lasă o funie, te agăți și te treg sus. Când pui vârful piciorului pe puntea lui, ce ți-e dat să vezi? Raiul pe pământ! Rămâi, ca o stană de piatră. Doar fluturii de fosfor ai ochilor se zbat să-ți sară afară din cap. Felinare de alamă, mii și sute, licuresc în toate culorile curcubeului, atârinate de catarge. Armonici, și ele puzderie, răsună fără istov, iar băieți chipeși, cu mustăcioara abia mijită și fete sprintene, în rochii de mireasă, perechi-perechi, se răsucesc ușori ca funigeei, prin saloane, furați de cântecul lor. Te uiți la unii, te uiți la alții și nu cunoști pe nimeni. Lărmuiesc prin cabine, se hărjonesc și se dezmiardă pe sub scări, hohotesc veseli, beți de plăcere și de preaplinul tinereții din ei. Și te minunezi, și-ți tot bați capul să afli de unde atâta frumusețe?!, și te întrebi în sinea ta, de ce oare nu ostenește nici unul?!, de ce oare nu se mai poate opri niciunul din vârtejul fără scăpare al jocului?! Pășești cu sfiiciune pe dinaintea

oglinzilor cât zidul. Călcătura ți se face ușoară, tot mai ușoară și începi să simți că plutești ca un fulg. prăpăstiile lor cu limpezimi de lacrimă îți sorb flămânde chipul. De abia când el se încheagă la loc de-acolo, din adânc, din mălurile verzui și tremurate, bagi de seamă că ești acum și tu asemenea celor din preajmă" - le zice Mara câte în lună și în stele și c-o fi c-o păți, de te crucești de unde le scoate, și numai ce pierе înăuntru pe poartă și se aude luându-l la rost pe bărbat-su prin curte.

Stoienel când o vede cum intră în ogradă, înlesnește ca trăznit pe scara pridvorului, se zgâie stors de puteri la ea, își pierde graiul.

În urmă, în drum, unde stătuse proțăpită și povestise, zăbovește în aer o lumină crudă, cât făptura ei de înaltă, care limpezește nefiresc împrejurimile și face să întinerească, văzând cu ochii, fețele supte și trecute ale oamenilor. Nimeni nu mai catadicsește să îngâime nimic. Pe nici unul nu-l îmboldește inima să se clinească din loc. Sub păienjenirea acelei lumini, căzuți într-o tainică îngândurare, ei trag în piept, cu nesat, unde miresmei primăvăratece de sălcioară, acum din ce în ce mai slabă și mai îndepărtată, și simt cum ceva nelămurit se urnește și se schimbă în mintea lor, iar târziu, când dau să plece, o fac pe mutește, ca treziți din ațipeală, cu vinovăție parcă, și încă nu au crezarea deplină dacă trăiesc de-adevăratele sau totul este un vis."

&) - fragment din **Vaporul de la amiază**